

Tyresö kommun
Barn- och utbildningsförvaltningen
Lisa Hellblom
Utredare
08-5782 9036
Lisa.hellblom@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2016-10-12

1 (7)

Diarienummer

2016/BUN 0114

Barn- och utbildningsnämnden

Uppdrag idrott och hälsa

Förslag till beslut

Analysen i idrott och hälsa noteras.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Monika Larsson
Förvaltningschef

[Klicka här för att ange text.](#)

[Klicka här för att ange text.](#)

Sammanfattning

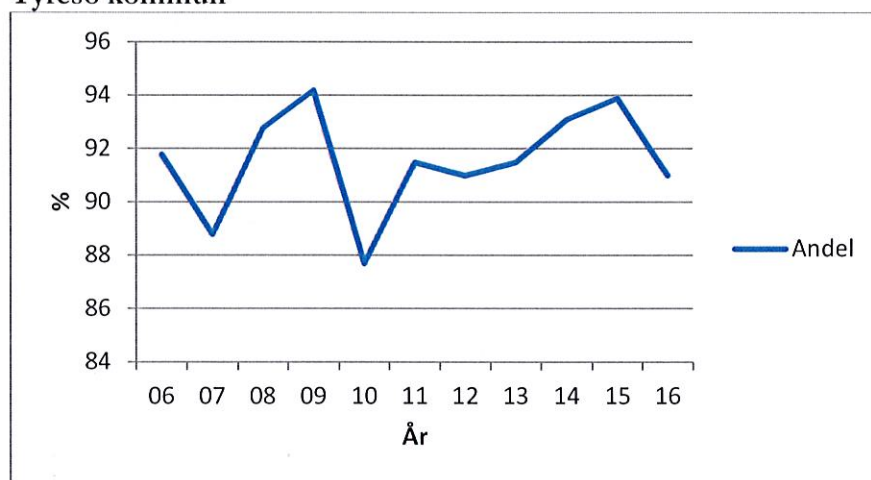
Andelen elever som når målen i idrott och hälsa har sjunkit. Tre elevgrupper som inte når målen identifieras; nyanlända, hemmasittare samt elever som undviker idrotten på grund av obehag inför att byta om, duscha eller prestera dåligt inför andra. Att andelen elever som inte når målen beror främst på en högre andel nyanlända, låg simkunnighet bland nyanlända elever samt färre flickor på Nyboda skola som blir godkända i ämnet.

Beskrivning av ärendet

Andelen elever i årskurs 9 som inte når målen i idrott och hälsa har sjunkit de senaste två läsåren i Tyresö kommun, se figur 1. Med anledning av detta gav barn- och utbildningsnämnden förvaltningen i uppdrag att göra en djupare analys¹.

Uppgifterna i denna PM baseras på slutbetyg hos elever i årskurs 9 våren 2014, 2015 och 2016. Därutöver har idrottslärare på Dalskolan, Kumla skola, Nyboda skola samt Tyresö skola intervjuats.

Figur 1. Andel elever med godkänt betyg i idrott och hälsa i årskurs 9 i Tyresö kommun

Källa: Skolverket (SIRIS)

¹ 2016/BUN 0086

Orsaker till att elever inte får godkänt betyg

Att elever inte blir godkända i idrott och hälsa beror främst på att eleverna inte närvarar vid lektionerna. Tre elevgrupper som inte når målen identifieras; nyanlända, hemmasittare samt elever som undviker idrotten på grund av obehag inför att byta om, duscha eller prestera dåligt inför andra. För hemmasittare bedöms frånvaron inte i första hand vara kopplad till ämnet idrott och hälsa.

Tre skäl till att andelen elever som inte når målen i idrott och hälsa har ökat:

1. Högre andel nyanlända.²
2. Låg simkunnighet bland nyanlända elever.
3. Färre flickor på Nyboda skola som blir godkända.

Nyanlända elever

Att nyanlända elever i större utsträckning blir underkända jämfört med andra elever beror främst på att många anlände under årskurs 9 och hade då svårt att genomföra alla moment för att uppnå ett godkänt betyg.

Andelen elever med streck i betyg har ökat sedan förra läsåret, se tabell 1. Streck innebär att läraren saknar underlag för att göra en bedömning av en elevs kunskaper på grund av frånvaro. Drygt hälften av alla elever som fick streck i betyg våren 2016 var nyanlända.

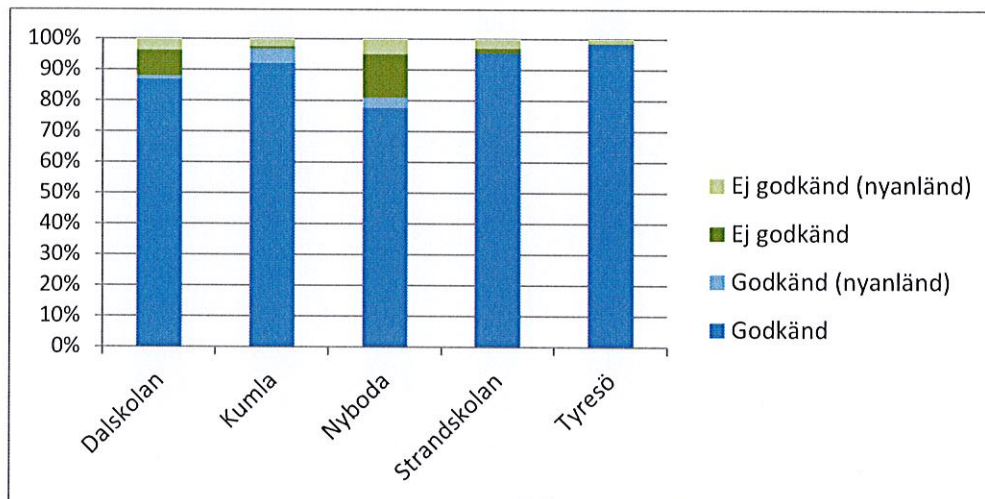
Tabell 1. Slutbetyg årskurs 9 idrott och hälsa, ej godkända

Elever åk 9	Våren 2015			Våren 2016		
	F (ej godkänd)	Streck (-)	Summa	F (ej godkänd)	Streck (-)	Summa
Flickor	15	1	16	13	4	17
Pojkar	11	1	12	21	7	28
Summa	26	2	28	34	11	45

² Med nyanländ menas här en elev som har gått i svensk skola kortare än 4 år.

Elever som anländer under årskurs 9 hanteras olika på skolorna; på Dalskolan blir dessa elever betygsatta medan de på Tyresö skola får prioriterad timplan (anpassad studiegång) som innebär att eleven inte får undervisning i samtliga ämnen och därmed inte syns i statistiken. Detta gör att jämförelsen mellan skolor i figur 2 inte blir helt rättvis.

Figur 2. Andel elever med godkänt respektive icke godkänt betyg i idrott och hälsa per skola med uppdelningen nyanländ/icke nyanländ elev

Källa: IST Analys (Extens)

På Kumla skola är det fler nyanlända som uppnår ett godkänt betyg jämfört med övriga skolor. Här anlände eleverna i stor utsträckning i årskurs 8 samtidigt som skolan har satsat på simundervisning.

Simundervisning för nyanlända

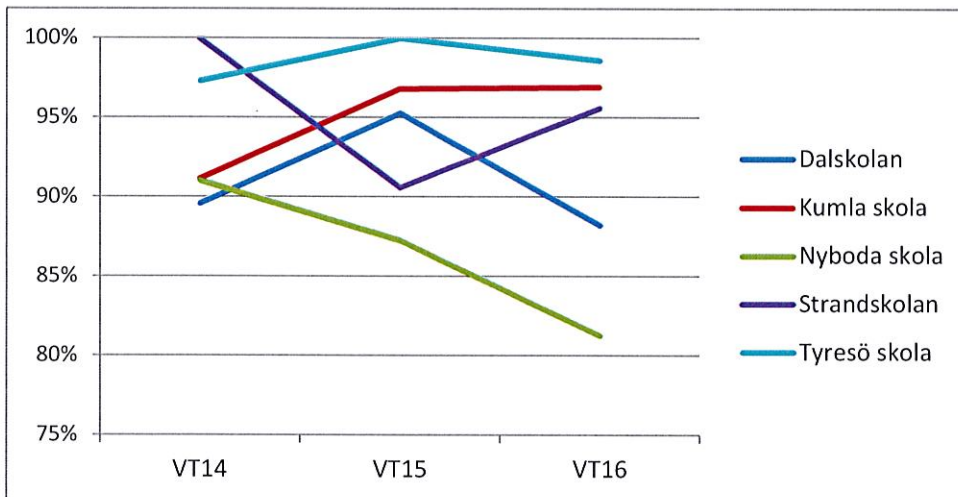
Att simkunnigheten ofta är låg bland nyanlända utgör en annan svårighet då detta är en förutsättning för ett godkänt betyg. Skolorna bokar in tider i simhallen för simundervisning, ibland i kombination med sommarskola.

Uppdelning i flick- och pojkgrupper samt särskilda grupper för nyanlända elever bedöms påverka närvaron positivt.

Försämring bland flickorna på Nyboda skola

I figur 3 visas andelen elever med godkänt betyg i idrott och hälsa fördelat per skola. Nyboda skola uppvisar sjunkande resultat två år i rad.

Figur 3. Andel elever med godkänt betyg i idrott och hälsa årskurs 9, 2014-2016

Källa: Skolverket (SIRIS)

Andelen flickor som blir godkända i idrott och hälsa minskade på Nyboda skola från 92 procent våren 2014 till 77 procent våren 2016. Flickor har generellt sett högre betyg än pojkar i idrott och hälsa. På Nyboda skola gäller dock det omvända: 77 procent av flickorna fick godkänt slutbetyg jämfört med 84 procent bland pojkarna våren 2016.

Flickorna som inte blev godkända hade i högre utsträckning än tidigare år godkända betyg i de flesta övriga ämnen. Majoriteten av dessa elever har svensk bakgrund. Orsakerna till frånvaron bedöms inte i första hand vara kulturella eller religiösa även om det inte kan uteslutas.

Nyboda skola har nyligen infört 50 minuter varje vecka där en idrottslärare stöttar elever som riskerar att inte nå målen. Passet är frivilligt och det är ännu för tidigt att säga vilken effekt insatsen får.

Oro inför att byta om och duscha

Oron över att byta om och duscha har ökat de senaste decennierna. Rädsla inför exponering eller kränkningar gör att en majoritet av eleverna avstår från att duscha efter idrotten. Ökad kroppsfixering i samhället samt möjligheten att fotografera eller filma genom mobiltelefoner är möjliga förklaringar. Oviljan att byta om och duscha gäller både pojkar och flickor. Flickor bedöms dock prata om problemet i större utsträckning samt känna större obehag inför att exponera sig i samband med simning. För att slippa duscha undviker vissa elever att bli svettiga vilket påverkar deras prestation och möjligheter till ett högt betyg. Idrottslärarna uppger att de ibland behöver vara kreativa för att hitta lösningar och anpassa undervisningen för att elever ska delta.

Det förekommer att elever är med på lektionen trots att de saknar ombyte. Även om eleverna kan närvara i form av att gå en promenad eller liknande kräver många moment inom idrotten att eleven är ombytt. I dessa fall väljer idrottsläraren ibland att registrera eleverna som "Ej deltagit" i närvarosystemet Dexter. Denna kategorisering är dock problematisk då det är oklart om elevens närvaro räknas eller inte och kategorin kommer sannolikt att tas bort hösten 2016. Idrottslärare på skolorna anser dock att alternativet är bra då det ger en signal om att eleven saknat kläder.

Avslutande analys

Andelen elever som inte får godkänt betyg i idrott och hälsa har sjunkit. Med hänsyn till det ökande antalet nyanlända elever är nedgången dock måttlig och ligger strax över riksnittet³ om elever med tillfälliga personnummer exkluderas.

Att alla elever kan simma är viktigt ur ett säkerhetsperspektiv. Genom tydligare samordning kring simundervisning för nyanlända på kommunnivå skulle chanserna öka för en likvärdig utbildning. Det är även möjligt att detta blir mer kostnadseffektivt jämfört med att varje skola köper in undervisning.

³ I Skolverkets statistik på riksnivå exkluderas elever som saknar personnummer ("ökänd bakgrund").

Positiva mönster kring ombyte och duschning som upprättats i tidigare årskurser bryts lätt i årskurs 7 då många elever byter skola samtidigt som många går in i puberteten. Att på F-9 skolor tidigt etablera vanor kring ombyte och duschning samt lyssna på elevernas synpunkter kring problemet kan vara en väg framåt. För en del elever skulle lösningar såsom schemaläggning som undviker att elever från olika klasser tvingas samsas i små omklädningsrum eller uppsättning av duschdraperier eller bås kunna ha en positiv inverkan. För andra elever ligger problemen sannolikt djupare än så.

Enligt en tidigare genomförd enkätundersökning⁴ på Forellskolan uppgav eleverna i årskurs 9 följande skäl till sin frånvaro inom idrott och hälsa:

- Att byta om och duscha inför andra.
- Idrotten upplevs som fysiskt ansträngande.
- Eleverna upplever att de är dåliga på idrott.

Skälen till varför elever inte deltar i undervisningen skiljer sig åt. Genom att ta tillvara på elevernas åsikter kring vad som kan förbättras ökar möjligheterna till att skapa en miljö där alla elever känner att de kan och vill delta.

⁴ Jenny Söderberg och Andreas Ehrenreich. Vilka är orsakerna till att vissa elever i år 9 inte deltar i ämnet idrott och hälsa? GIH, 2009.